

**SIGURNOSNA
INFORMACIJA**

BROJ: 2017/001 Rev. 01

SAFETY INFORMATION

NUMBER: 2017/001 Rev. 01

CRNA GORA
AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Naslov: Sigurnosna informacija o komercijalnim specijalizovanim operacijama visokog rizika i izdavanju ovlaštenja za njihovo izvođenje

Title: Notice to operators requiring Montenegro Civil aviation authorization to conduct high risk commercial specialised operations

Od primalaca se zahtijeva da kopija ove sigurnosne informacije bude prosljeđena svom osoblju kojem ova informacija može biti od koristi (uključujući sve unutrašnje organizacione jedinice i relevantne spoljne ugovorene organizacije).

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 10 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG“, broj 30/12, 30/17 i 82/20), Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: ACV) donijela je

SIGURNOSNU INFORMACIJU

Broj: 2017/001 Rev. 01

Na inicijativu: Agencija za civilno vazduhoplovstvo

Referentni propisi i dokumenti:

- Pravilnik o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija (“Službeni list CG” br. 31/13, 24/14, 47/14, 56/15, 27/16, 6/17, 25/17, 38/18, 67/18, 21/19, 63/20, 107/20, 90/22, 63/23 i 56/24), kojim je preuzeta Uredba Komisije (EU) br. 965/2012 od 05. oktobra 2012. godine o tehničkim zahtjevima i administrativnim procedurama za obavljanje vazdušnih operacija, sa svim izmjenama i dopunama (član ORO.SPO.110)
- Pravilnik o načinu, pravilima i postupcima letenja vazduhoplova i operativnim uslugama u vazдушnom saobraćaju (SI.I. CG br. 11/16, 40/18, 35/19 i 24/23)

Primjena: Operatori vazduhoplova kojima na osnovu njihovog zahtjeva ACV izdaje ovlaštenje za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika i ovlaštenje za izvođenje prekograničnih komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika

1. Uvod

Cilj ove Sigurnosne informacije je obavještanje operatora vazduhoplova o uslovima koje treba da ispunjavaju za dobijanje ovlaštenja za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika koje izdaje ACV.

2. Obavještenje

Odredbama Priloga 1-16 Pravilnika o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija (“Službeni list CG”, br. 31/13, 24/14, 47/14, 56/15, 27/16, 6/17, 25/17, 38/18, 67/18, 21/19, 63/20, 107/20, 90/22, 63/23 i 56/24),

propisano je da ACV kao nacionalna vazduhoplovna vlast, odnosno kompetentni organ, treba da publikuje listu komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika, kako bi operatori vazduhoplova bili informisani prilikom apliciranja za izdavanje ovlašćenja za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika.

Postupak izdavanja ovlašćenja za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika je utvrđen Aneksom II (DIO-ARO), a uslovi koje treba da ispunjava operator vazduhoplova za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika, utvrđeni su Aneksom III (DIO-ORO), Aneksom V (DIO-SPA) i Aneksom VIII (DIO-SPO) Pravilnika o tehničkim zahtjevima i procedurama za obavljanje vazdušnih operacija.

Operator vazduhoplova mora da ima ovlašćenje ACV za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika, koje se izvode iznad:

- područja gdje postoji vjerovatnoća ugrožavanja sigurnosti trećih strana na zemlji u slučaju nužde, ili
- mjesta koje su odredile nacionalne vazduhoplovne vlasti, a koja, zbog specifične prirode i lokalnog okruženja u kojem se izvode, predstavljaju visoki rizik, posebno za treće strane na zemlji.

Ovlašćenje za izvođenje prekograničnih komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika

Prekogranična komercijalna specijalizovana operacija visokog rizika je operacija koja se izvodi na teritoriji države koja nije država gdje operator vazduhoplova ima poslovno sjedište.

Ako operatori vazduhoplova podnose zahtjev za prvo izdavanje ili izmjenu ovlašćenja za izvođenje prekograničnih komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika, nadležna vazduhoplovna vlast operatora vazduhoplova razmatra zahtjev i dostavljenu dokumentaciju za procjenu rizika operatora i standardne operativne procedure (SOP), u koordinaciji sa nadležnim vlastima države na čijoj teritoriji je planirano da se operacija izvede.

Ako su obje vazduhoplovne vlasti utvrdile da su ispunjeni utvrđeni zahtjevi, nadležna vlast operatora vazduhoplova izdaje ili mijenja odgovarajuće ovlašćenje.

3. Lista komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika

Operatori vazduhoplova moraju da imaju ovlašćenje ACV-a za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika i za izvođenje prekograničnih komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika za:

- operacije helikopterima kada se izvode izvan dijagrama visina/blizina (operacije unutar tzv. „dead man's curve“);
- operacije vazduhoplova koje se izvode ispod minimalne visine iznad površine ili manje od minimalne bočne udaljenosti od bilo kojeg lica, infrastrukture, plovila itd.;
- operacije vazduhoplova ispod minimalne visine u blizini grupe lica;
- letove iznad naseljenih područja ili iznad otvorenih skupova lica, gdje ne može biti izvedeno sigurno prinudno slijetanje, ili kada višemotorni vazduhoplov, ne može da nastavi siguran let poslije otkaza jednog motora;
- helikopterske operacije sa vanjskim teretom uključujući ispuštanje predmeta itd. ;
- upotrebu eksterno montirane opreme koja je povezana sa specijalizovanim operacijama ;
- vuču vazduhoplova, uključujući ispuštanje predmeta;
- operacije sa ljudskim spoljnim teretom na helikopteru uključujući iskakanje;
- specijalizovane operacije vazduhoplova iznad područja gdje će sigurnost trećih lica na zemlji vjerovatno biti ugrožena u slučaju nužde;
- vazduhoplovne priredbe sa izvođenjem akrobatskih letova avionima i helikopterima
- izvođenje akrobatskih letova iznad naseljenih mjesta ili ispod 2000 ft GND.
- operacije helikoptera na moru i letove na palubu broda ili platformu;
- određene specijalizovane operacije koje zahtijevaju nošenje opasnih materija;

- adrenalinski letovi (sensational flights – GM1 SPO.GEN.005) – Letovi koji uključuju ekstremne akrobatske manevre koji se izvode u cilju omogućavanja licu na vazduhoplovu da iskusi nultu gravitaciju, visoke G-sile ili slična iskustva; i
- operacije tokom kojih se obavljaju letovi ispod vještačkih konstrukcija, kablova i prepreka, prirodnih ili vještačkih.

ACV može izmijeniti listu komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika.

4. Izdavanje ovlaštenja za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika

Ovlaštenje za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika može se izdati na određeno ili neodređeno vrijeme.

Uslovi na osnovu kojih je operatoru vazduhoplova izdato ovlaštenje da izvodi jednu ili više komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika treba da budu specificirani u ovlaštenju, uključujući, ako je primjenjivo, i oblasti za koje je operator vazduhoplova dobio ovlaštenje za izvođenje prekograničnih komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika.

Postupak za izdavanje ovlaštenja za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika se pokreće podnošenjem zahtjeva ACV-u sa potrebnom dokumentacijom. Zahtjev se podnosi blagovremeno, odnosno prije planiranog početka izvođenja operacija, posebno u slučaju prekograničnih operacija. Operator vazduhoplova koji ima ovlaštenje za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika, a koje se izvode ispod minimalne visine, mora da ima dozvolu ACV-a u skladu sa Pravilnikom o načinu, pravilima i postupcima letenja vazduhoplova i operativnim uslugama u vazдушnom saobraćaju ("Službeni list CG", broj 11/16, 40/18, 35/19 i 24/23), kojim je preuzeta Uredba Komisije br. 923/2012 od 26. septembra 2012. Godine, član SERA.3105 – minimalne relativne visine.

Zahtjev za izdavanje dozvole za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika ispod minimalne visine, sa procjenom rizika i potrebnom dokumentacijom, može se podnijeti uz zahtjev za izdavanje ovlaštenja za izvođenje komercijalnih specijalizovanih operacija visokog rizika.

5. Dodatne informacije

Operator vazduhoplova za sve dodatne informacije u vezi sa primjenom ove Sigurnosne informacije može da kontaktira ACV na mail adresu: acv@caa.me.

6. Stupanje na snagu

Ova Sigurnosna informacija stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se na internet stranici Agencije.

Danom stupanja na snagu ovog sigurnosnog naloga prestaje da važi sigurnosna informacija broj 2017/001 osnovno izdanje od 17.03.2017. godine.

<p>Direktor/ Director Ivan Šćekić</p>		<p>Datum / Date</p>	<p>27.03.2025.</p>
---	--	----------------------------	--------------------